

Zamojska, Dorota

Nabytki Archiwum PAN w 2002 r.

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 48/1-2, 161-164

2003

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dorota Zamoyska
Archiwum PAN
Warszawa

NABYTKI ARCHIWUM PAN W 2002 R

Pomimo trudnej sytuacji materialnej – będącej udziałem nie tylko Archiwum PAN – uniemożliwiającej zakup materiałów archiwalnych w 2002 r. udało się wzbogacić zbiory Archiwum PAN o akta o niemałej wartości historycznej. Akta kancelaryjne, przekazywane przez placówki PAN stanowią w tym 3,35 mb. Są to materiały **Archiwum PAN** (spis 849), **Instytutu Paleobiologii PAN** z lat 1968–2002 (spisy 851, 852 i 853) oraz **Komitetu Naukowego i Organizacyjnego Obchodów Stulecia Odkrycia Polonu i Radu**. Ten ostatni zespół zawiera niemal wyłącznie korespondencję w sprawach organizacyjnych, zaproszenia na sesję naukową, potwierdzenia uczestnictwa, katalogi wystaw etc. [sygn. II-98, obj. ok. 0,40 mb]

Pozostałe nabytki Archiwum PAN zawdzięcza hojności ofiarodawców.

Materiały **Państwowej Wyższej Szkoły Higieny Psychiczej** obejmują zgromadzone przez wychowanków tej uczelni wspomnienia i referaty monograficzne, ankiety absolwentów (wypełniane w 1957 i 1997 r.), a także spisy wykładów tej placówki. [sygn. I-31, obj. ok. 0,10 mb]

Materiały **Jadwigi Braun-Domańskiej** (1907–1996, sygn. III-367), której spuścizna wpłynęła do Archiwum PAN w 2001 r., wzbogacone zostały o interesującą kolekcję ikonograficzną (slajdy ze zdjęciami z Powstania Warszawskiego, fotografie, fotosy i pocztówki przedstawiające aktorów i kadry z filmów z okresu międzywojennego). [sygn. III-367]

Na szczególną uwagę zasługują materiały **Benedykta Dybowskiego** (1833–1930). Archiwum PAN posiadało już niewielką kolekcję kserokopii dokumentacji dotyczącej politycznej działalności przyszłego uczonego w okresie jego studiów w Dorpacie (oryginały przechowuje Archiwum Historyczne w Tartu, Estonia). Przekazane w minionym roku przez wnuczkę uczonego materiały obejmują przede wszystkim bogatą kolekcję prac drukowanych z lat 1873–1925, dotyczących fauny Bajkału, ichtiologii, ornitologii, a także prac o charakterze popularnonaukowym (*O światopoglądach starożytnych i naukowym, O kwestii tak zwanej „kobiecej” ze stanowiska nauk przyrodniczych*) i wspomnieniowym (*Godlewski Wiktor, Pamięci Zygmunta Sierakowskiego*). Ponadto w materiałach tych znajduje się krótka autobiografia uczonego (z bibliografią jego prac), notatki do systematycznego wykładu językoznawstwa (*Fonologia, Deklinacja imienna, Deklinacja zaimkowa, Koniugacja* – być może związane z zaangażowaniem B. Dybowskiego w ruch esperancki), korespondencja z lat 1883–1930, a także materiały biograficzne (dyplomy naukowe, świadectwa członkostwa towarzystw naukowych, zawiadomienia o nagrodach, fotografie, a także nekrologi i wspomnienia pośmiertne). [sygn. III-327, objętość ok. 0, 45 mb]

Razem z omówionymi wyżej materiałami wpłynęły do A PAN archiwalia uzupełniające spuściznę **Władysława Dybowskiego** (1892–1969), syna Benedykta, lekarza wojskowego specjalizującego się w medycynie lotniczej. Obejmują one – poza referatami z konferencji naukowych (z lat 1928–1960) i skryptami wykładów w Polskiej Szkole Lekarskiej Oddział na Środkowym Wschodzie (ok. 1942 r.) – sprawozdania z prac badawczych z dziedziny bakteriologii oraz dokumenty osobiste. [sygn. III-196, obj. ok. 0,15 mb]

Różnorodne i cenne materiały znalazły się w spuściznie **Jana Janowa** (1888–1952). Liczne rękopisy prac tego wybitnego językoznawcy (m. in. *Leksykografia wschodniosłowiańska do k. XVII w., Punkty zasadnicze dialektologii małoruskiej, Wpływy polskie na literaturę Rusi do XVIII w., Problem klasyfikacji ewangeliarzy uczytelnych, Najstarsze szczątki ewangeliarza polskiego, Język dzieci a wyrazy do wabienia zwierząt*) uzupełnione są bogatą kolekcją odpisów i opracowań edytorskich zabytków językowych staropolskich, ruskich i łacińskich (m.in. *Catechismus to iest Nauka Krześcijańska..., Wielkie Zwierciadło Przykładów..., Gemma Scientiae Coronaria, Uczitelnoj Jewanhelie*). Obszerna jest też dokumentacja dotycząca działalności dydaktycznej J. Janowa: notatki do wykładów z lat 1919–1952 i liczne prace seminaryjne studentów (przede wszystkim opracowania edytorskie tekstów staropolskich i staroruskich). Wśród materiałów związanych z zainteresowaniem Janowa problematyką Huculszczyzny oprócz artykułów, notatek i odpisów prac obcych znalazły się też sprawozdania z badań terenowych. Osobną grupę stanowią materiały o charakterze bibliograficznym – spisy zasobów bibliotek naukowych, m.in. Biblioteki im. Gwalberta Pawlikowskiego, Moskiewskiego Towarzystwa Historii i Starożytności Rosyjskich, Biblioteki Naukowej Towarzystwa im. Szewczenki, księgozbioru franciszkanów

Bożego Ciała. Spuściznę uzupełniają obszerne materiały biograficzne i korespondencja uczonego. [sygn. III-373, obj. ok. 1 mb.]

Do Archiwum PAN wpłynęła też korespondencja wybitnych matematyków: profesora **Andrzeja Mostowskiego** (1913–1975), obejmująca jego listy do Wiktora Marka z lat 1966–1973 [sygn. III-378], oraz **Wacława Sierpińskiego** z Andrzejem Schintzlem z lat 1956–1961 [sygn. III-194].

Materiały **Edwarda Pałygi** (1931–2001) obejmują przede wszystkim maszynopisy prac i materiał warsztatowy z zakresu historii dyplomacji (zwłaszcza zaś stosunków Polski z Watykanem, m.in. *Stolica Apostolska wobec faszyzmu, Polsko-watykańskie stosunki dyplomatyczne w XX w.*) oraz politologii (m.in. *Związki zawodowe w wybranych państwach Afryki powstałych po 1945 r.*). Wśród materiałów biograficznych E. Pałygi uwagę zwracają te związane z działalnością w ZHP w latach 1946–1949 oraz wspomnienia K. Ogińskiej – Tarnopol, dotyczące głównie okresu międzywojennego. [sygn. III-372, obj. ok. 1 mb.]

Specyficzny charakter ma spuścizna **Anny Posner** (1917–2001), tłumaczki-romanistki. Dominują w niej teksty literackie (K. Brandys, J. Iwaszkiewicz, Cz. Miłosz, S. Mrozek, A. Rudnicki, A. Wat) w oryginalnej wersji polskojęzycznej i w tłumaczeniu na francuski. Znaczną grupę stanowią też teksty filozoficzne (L. Kołakowski, B. Skarga, W. Tatarkiewicz), socjologiczne (J. Hochfeld, S. Ossowski) i ekonomiczne (W. Brus, M. Kalecki, O. Lange). Tekstom towarzyszy bogata korespondencja z autorami i wydawcami (m. in. K. Brandys, M. Dąbrowska, W. Gombrowicz, L. Kołakowski, M. Kuncewiczowa, S. Lem, M. Ossowska, A. Sandauer, W. Woroszyński). [sygn. III-375, obj. ok. 3,15 mb.]

Materiały rodziny **Schuch** to archiwum rodzinne, obejmujące przede wszystkim dokumenty osobiste (metryki, świadectwa, dyplomy) przedstawicieli tej zasłużonej dla polskiej kultury rodziny. Zwracają tu uwagę m.in. dyplomy członkowskie Towarzystwa Warszawskiego Królewskiego Przyjaciół Nauk Jana Chrystiana i Adolfa Schuchów, praca dyplomowa i dyplom politechniki ryskiej Adolfa Schucha (jun.) (1885) oraz korespondencja i dokumentacja zgromadzona dla Heroldii Królestwa Polskiego w związku z zabiegami o potwierdzenie szlachectwa. [sygn. III-377, obj. ok. 0,05 mb]

Spuścizna **Stefana Stasiaka** (1884–1962), orientalisty, uzupełniona została ciekawą korespondencją związaną z okresem paryskich studiów uczonego oraz maszynopisami własnych prac, przekładów i poezji. [sygn. III-197, obj. ok. 0,11]

Materiały **Andrzeja Wyczańskiego** obejmują rękopisy prac i artykułów, przede wszystkim z zakresu historii gospodarczej nowożytnej Polski (m.in. *Studia nad folwarkiem szlacheckim XVI w.*, *Chałupnicy w starostwie korczyńskim*, *Koszty utrzymania i place realne w Polsce XVI–XVII w.*) i historii społecznej (*Oświata a pozycja społeczna w Polsce XVI w. Próba oceny umiejętności pisanania u szlachty małopolskiej w II poł XVI w.*, *Struktura społeczna Uniwersytetu Krakowskiego w XVI w.*) oraz związane z nimi materiał warsztatowy.

Dzięki darom wzbogaciły się też zbiory Poznańskiego Oddziału Archiwum PAN. Wpłynęły doń m.in. materiały wybitnego historyka i źródłoznawcy prof. **Brygidy Kürbis** (1921–2001, sygn. P.III-129, obj. ok. 3,30 mb.), a także materiały historyka gospodarki **Władysława Rusińskiego** (1911–1986, sygn. P.III-130, obj. ok. 1,80 mb.) oraz historyka i slawisty **Wincentego Swobody** (1934–2000, sygn. P.III-131, obj. ok. 0,90 mb). Uzupełniono też o nowe materiały spuścizny **Zygmunta Czubińskiego** (botanika), **Michała Ćwirko-Godyckiego** (medycyna, antropologia), **Michała Witkowskiego** (filologia polska), **Aleksandry Smoczkiewiczowej** (chemia), **Ryszarda Walczaka** (historia) i **Anny i Andrzeja Wędzkich** (archeologia, historia).